

ŞİDDETLE KARŞILAŞAN HEKİMLERİN İZLEMESİ GEREKEN ADIMLAR VE BAŞVURABİLECEĞİ HUKUKİ YOLLAR

Hekimlere ve diğer sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin nedenlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik önleyici çalışmalar birincildir. Bununla birlikte herhangi bir saldırı ile yüz yüze kalan sağlık çalışanlarının özelde hekimlerin olaydan sonra yapması gerekenler, hukuksal başvuru yolları hakkındaki bilgilerin üyelerimiz ile paylaşılmasının da yararlı olacağı düşünülmüştür. Özellikle idareler tarafından çeşitli tarihlerde kimi düzenlemelerin yapılması nedeniyle bilgilerin bir araya getirilmesi gereksinimi artmıştır. Bu gereksinimden yola çıkarak Av. Semra Demir ve Av. Ziyet Özçelik tarafından hazırlanan çalışma üyelerimizin yararlanmasına sunulmaktadır. Bilgilendirme metninin sonunda üniversitelerde ve özel sağlık kuruluşlarında çalışan hekimlerle ilgili mevzuat farklılığından kaynaklanan kimi özel bilgiler de yer almaktadır.

Saldırı Öncesinde,

Hekimler, çalıştıkları kurumlardaki şiddete neden olan olaylar hakkında alınmasını istedikleri güvenlik tedbirlerini Hasta ve Çalışan Güvenliğinin Sağlanmasına Dair Yönetmelik uyarınca kurulan Hasta ve Çalışan Güvenliği birimine iletebilirler. Yönetmelik uyarınca söz konusu birimler talepleri değerlendirerek işlem yapmakla yükümlüdür.

Saldırı Gerçekleştiğinde;

- Sağlık Bakanlığı'nın 14.5.2012 gün ve 2012/23 sayılı Genelgesi uyarınca hekimlerin bir saldırı ile karşılaştıklarında çalıştıkları kurum veya kuruluşun yönetimini bilgilendirmeleri yeterlidir.
- Aynı Genelgeye göre sağlık kurumlarında "Beyaz Kod" uygulamasında sorumlu idari amir görevli müdahale ekiplerinin olay yerine ulaşmasını sağlamakla yükümlüdür.
- 2012/23 sayılı Genelge gereğince **Kurum yöneticileri** tarafından Sağlık Bakanlığı Beyaz Kod Birimi'ni 113 numaralı telefondan aramak ya da <http://www.beyazkod.saglik.gov.tr> adresinde yer alan "Bildirim Formları" nı doldurarak yaşanan şiddet olayını Bakanlığa bildirilmekle yükümlüdür. Bu bildirimler hekimler tarafından da yapılabilecektir.
- Saldırı sonrasında olaya tanıklık eden kişilerle birlikte hastane polisi, güvenlik görevlileri ve katılabilecek durumda ise hekim tarafından birlikte tutanak tutulmalıdır. Tutulan tutanaklar kurumların Yöneticilerine iletilmelidir.
- Ayrıca İç İşleri Bakanlığı'nın E.2012/22 sayılı **Genelgesi uyarınca hekimlere yönelik, yaralama, tehdit, hakaret fiillerinin işlenmesi halinde şiddete maruz kalan hekimin şikayeti aranmaksızın sağlık kurumlarında görevli olan "hastane polisleri" başta olmak üzere yetkili kolluk kuvvetlerince** adli mercilere bildirimde bulunulması gerekmektedir.

- Sağlık Bakanlığı'nın 27.7.2012 gün ve 850 sayılı Genelgesi uyarınca kurum yöneticileri ve Çalışan Hakları ve Güvenliği Birimi kendilerine iletilen şiddet olayları ile ilgili olarak İl Sağlık Müdürlüğü'ne bildirimde bulunmalıdır.
- 27.7.2012 günlü Genelge uyarınca **kurum yöneticileri ve Çalışan Hakları ve Güvenliği Birimi** Cumhuriyet Başsavcılıkları ve kolluk kuvveti desteği sunma amacıyla İl ve/veya İlçe Emniyet Müdürlüklerine, adli koruma ve inceleme makamlarına dosyayı acilen iletmekle yükümlüdür.
- Yaralama, tehdit, hakaret fiillerinin kamu görevlisine karşı işlenmesi halinde kovuşturulması şikayete bağlı olmadığından hekim kendisine yönelen bu suçları işleyen kişiler hakkında açılan davalara katılmak zorunda değildir. Hekim, kendisine yönelik saldırıların faili hakkında başlatılan hukuki sürece dilerse müdahil olabilir.
- Hekim kendisine yönelen saldırılar ile ilgili ceza hukuku kapsamında yürütülmekte olan işlemler ve davalarda 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi uyarınca Bakanlık ve bağlı kuruluşlarından hukuki yardım talep edebilir. Sağlık Bakanlığı'nın 17.4.2013 gün ve 2013/2 sayılı genelgesi uyarınca bu talebi görev yaptığı kurum veya kuruluş yöneticisine iletir.
- Sağlık Bakanlığı Personeline Karşı İşlenen Suçlar Nedeniyle Yapılacak Hukuki Yardımın Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 8. maddesi uyarınca Beyaz Kod birimleri tarafından bilgilendirilen Bakanlık ve bağlı kuruluşları hukuk müşavirleri de mağdur olan hekimi arayarak bir avukatın hukuki yardımını isteyip istemediğini sormakla yükümlüdür.
- Hekim kendisine yönelen eylemler hakkında Tabip Odalarına da bilgi vererek yardım isteyebilecektir. Tabip Odaları, kamu kurum ve kuruluşların amirleri, mülki idare amiri, il sağlık müdürlüğü, Cumhuriyet Başsavcılığı ile görüşerek hukuki sürecin başlatılmasını talep edebileceği gibi şikayetçi olarak da hukuki süreci başlatabilir ve müdahil olabilir.
- Bakanlığın 2013/2 sayılı Genelgesi uyarınca şiddete maruz kalan hekimler hayati risklerinin bulunması, tehdit gibi durumlarda ilgili yöneticiye ve İl Sağlık Müdürlüğü'ne, koruma altına alınması için gerekli işlemlerin başlatılması talebinde bulunabilecektir. İlgili birimler Mülki Amir (İllerde Vali, İlçelerde Kaymakam) aracılığıyla kolluk kuvveti/güvenlik talebini karşılayacaktır.
- Tıbbi Deontoloji Tüzüğü uyarınca hekim sağlık hizmeti sunumu sırasında şiddete uğraması nedeniyle sağlık hizmetinden çekinebilir. Sağlık Bakanlığı 2012/23 sayılı Genelgesinde acil verilmesi gereken hizmetler dışında hizmetten çekilme talebinde bulunabileceğini belirtmektedir.
- 2013/2 sayılı genelge gereğince hekim çalıştığı kurum tarafından kendisi ve aile üyeleri için uzmanlar eliyle psikolojik ve sosyal destek verilmesini talep edebilecektir.

- Şiddet içeren eylemler nedeniyle hekim uğradığı zararının tazminini saldırganın yanı sıra güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarında çalışma hakkını etkili bir biçimde kullandırmayan idareden isteyebilir.

Üniversitelerde çalışan hekimler ve özel sağlık kuruluşlarında çalışan hekimlerle ilgili ilave bilgiler:

- Üniversitede çalışan hekimler yönünden özel bir düzenleme ile sağlık çalışanlarına hukuki destek sağlanması konusunda herhangi bir yükümlülük getirilmiş değildir. Ancak Anayasa'nın 49. maddesindeki devletin çalışanlarını korumakla yükümlü olduğuna ilişkin düzenleme, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Sosyal Şartı'nın II. bölümünün 3. maddesindeki akit tarafların, tüm çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları hakkını etkili bir biçimde kullanabilmesini sağlama yükümlülüğüne ilişkin norm, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. maddesindeki herkesin elverişli koşullarda çalışma hakkı olduğuna ilişkin hüküm, yine Türkiye tarafından onaylanan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 7. maddesinde taraf devletlerin adil ve elverişli çalışma koşullarından yararlanma hakkına ilişkin düzenleme gereğince hekimleri korumak, bu çerçevede hukuki işlemlere taraf olarak sürdürmekle görevli olduğu düşünülmektedir.

Nitekim 124 sayılı Yükseköğretim Üst Kuruluşları İle Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 35. maddesinde Üniversite Hukuk Müşavirliklerinin Üniversitenin öğrencileri, diğer kişi ve kurumlarla olan anlaşmazlık ve uyuşmazlıklarında adli ve idari mercilerde üniversitenin haklarını savunmak, Üniversitenin tasarruflarının yürürlükteki kanunlara uygun olarak icrasında, idareye yardımcı olmak, verilecek benzeri diğer görevleri yerine getirmekle görevli olduğu düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler uyarınca hem hekimlere yönelen şiddetin sağlık ve eğitim hizmetini kesintiye uğratarak üniversitenin hukuki haklarını da ihlal etmesi, hem de Üniversite'nin hekimlere yönelen şiddet nedeniyle sağlık çalışanlarının sağlık ve güvenli çalışma koşullarını sağlama yükümlülüğünü yerine getirememiş olduğundan Üniversite Rektörlüklerinin hukuk müşavirlikleri aracılığıyla davalara katılma talebinde bulunarak bu davaların takibini yapmasının zorunlu ve gerekli olduğu düşünülmektedir.

- **Özel sağlık kuruluşlarında çalışan hekimler** kamu görevlisi sayılmadıklarından hakaret, taksirle yaralama, malvarlığına yönelik tehdit suçlarının soruşturulması şikayete tabi olup hekimin kendisine yönelik bu suçlar işlendiğinde ceza soruşturmasının açılabilmesi ve kovuşturma işlemlerinin yapılabilmesi şikayete bağlıdır. Bu nedenle hekimin sayılan suçlarla ilgili açılan davalarda katılması gerekmektedir.
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gereğince işverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesini sağlamakla yükümlü olduğundan şikayete tabi olmayan suçlar bakımından işverenlerin bildirimde bulunması

gereklidir. Ayrıca işveren açılmış ceza davalarında hekime yönelik işlenen suçlar nedeniyle zarar gördüğünü belirterek katılma isteminde bulunabilecektir.